

**Відділ культури, молоді і спорту
Височанської селищної ради
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ВИСОЧАНСЬКА ШКОЛА МИСТЕЦТВ»**

«СХВАЛЕНО»

Педагогічною радою КЗ
«Височанська ШМ» Протокол № 1
від «31» серпня 2021 р.

**Навчальна програма з навчальної дисципліни
«ЛІПЛЕННЯ»
початкової мистецької освіти елементарного підрівня
художнього мистецького спрямування**

Високий

Навчальна програма Височанської ДШМ заснована на типовій навчальній програмі з навчальної дисципліни «Ліплення» елементарного підрівня початкової мистецької освіти. Київ, 2019. 16 с.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Мета навчальної програми, мета та завдання нормативного змісту навчальної дисципліни «Ліплення»	3
2. Рекомендовані форми організації освітнього процесу та види навчальних занять	5
3. Вимоги до матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу	5
4. Нормативний зміст і обсяг навчальної дисципліни та результати навчання	6
5. Форми і засоби поточного та підсумкового контролю	13
6. Критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання	15

ВСТУП

Навчальна програма з навчальної дисципліни «Ліплення» – документ, що визначає загальний нормативний зміст, обсяг та результати навчання учнів початкової мистецької освіти елементарного підрівня художнього мистецького спрямування.

Навчальна програма встановлює мету, завдання навчальної дисципліни, перелік ключових компетентностей, рекомендовані форми організації освітнього процесу та види навчальних занять, форми і засоби поточного та підсумкового контролю, рекомендації щодо його проведення, а також критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання.

Опанування нормативного змісту навчальної програми дає можливість здобувачам освіти застосовувати набуті в процесі навчання компетентності, визначені освітньою програмою з образотворчого мистецтва (станкового та декоративного), у своєму повсякденному житті, а також продовжити навчання на наступному підрівні початкової мистецької освіти за фахом або спорідненим видом мистецтва.

Навчальна програма орієнтована на здобуття початкової художньої освіти елементарного підрівня здобувачами освіти (учнями) в мистецьких школах

(художніх школах або художніх відділеннях мистецьких шкіл), а також може бути використана іншими суб'єктами освітньої діяльності, які реалізують програми позашкільної освіти за мистецьким напрямком.

Нормативний зміст навчальної програми розрахований на дітей, які розпочинають навчання в 5-6 років, а також може бути реалізований у навчанні осіб старшого віку, які не мають початкових компетентностей, формування яких передбачено цією навчальною програмою. У разі навчання осіб, старших за 5-6 років, кількість років навчання для опанування змісту навчальної програми може скорочуватись з урахуванням психофізичного розвитку учня/учениці, його/її можливостей, темпу опанування ним/нею нормативного змісту для досягнення результатів навчання, передбачених для четвертого року здобуття освіти на елементарному підрівні. У цьому випадку виклад передбаченого матеріалу ущільнюється шляхом відведення меншої кількості годин на той чи інший модуль програми.

Нормативний зміст навчання базується на традиціях і сучасних досягненнях української, західноєвропейської та інших зарубіжних художніх шкіл і враховує актуальні потреби особистості у творчому самовираженні, формуванні образного мислення та емоційно-естетичного досвіду, розвитку особистісного, художнього сприйняття дійсності, заохочення для самостійної художньої діяльності.

Навчальна програма є основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «Ліплення», в якій конкретизується: тематика; послідовність викладу навчального матеріалу; комплекс художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів; заходи поточного контролю та обсяг годин на опанування учнями змісту навчальних модулів відповідно до їх здібностей і можливостей.

1. Мета навчальної програми, мета та завдання нормативного змісту навчальної дисципліни «Ліплення»

Мета навчальної програми – узагальнення та систематизація нормативного змісту навчання в логічній послідовності для досягнення учнем/ученицею визначених освітньою програмою нормативних результатів навчання шляхом застосування комплексу художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів.

Мета опанування нормативного змісту навчальної програми полягає у ранньому виявленні та розвитку індивідуальних здібностей учня/учениці; формуванні відповідних знань, умінь, навичок, розуміння, ціннісних орієнтацій у сфері візуально-просторових форм образотворчого мистецтва та мистецтва загалом.

Опанування навчальної програми сприяє розвитку в учнів образного мислення та творчого чуття, набуттю ними естетичного досвіду в процесі активної мистецької діяльності (мистецько-виконавської практики), застосуванню художніх технік створення мистецьких творів відповідної складності, засобів художньої виразності в образотворчій діяльності відповідно до їх віку, творчих здібностей, психічного розвитку, а також продовженню ними здобуття початкової художньої освіти на наступному підрівні.

Реалізація змісту навчання передбачає послідовне набуття учнем/ученицею наступних компетентностей:

- загальної інтегрованої;
- загальної мистецької;
- художньо-теоретичної;
- компетентності колективної взаємодії в мистецтві;
- компетентності з публічного мистецького виступу.

Набуття компетентностей спрямовується на:

- зацікавленість художньо-творчою діяльністю у скульптурному мистецтві;
- розвиток універсальних особистісних якостей та здібностей учнів: образного та об'ємно-просторового мислення; уяви; фантазії; спостережливості; зорової пам'яті; художнього смаку; відчуття пластики, форми та кольору, а також набуття нового сенсорного досвіду тощо;
- формування здатності до концентрації уваги, до абстрактного (символічного) та художнього (образного) мислення;
- формування вміння створювати композиційно цілісні просторові образи, аналізуючи їхню форму, пропорції й деталі; оволодіння різноманітними скульптурними матеріалами, інструментами та простими технічними прийомам, передбаченими навчальною програмою, і застосування їх для створення рельєфних та об'ємно-просторових композицій.

Зміст програми спрямований на:

- розвиток емоційно-культурного рівня учнів, чутливості до навколишнього світу й внутрішнього світу особистості;
- розвиток та плекання творчого і духовного імпульсу до занять скульптурними видами образотворчого мистецтва;
- формування емоційно-естетичного, практичного досвіду в пластичній художній діяльності, а також індивідуального, художньо-естетичного сприйняття дійсності.

2. Рекомендовані форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

Освітній процес у межах навчальної програми здійснюється в формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. У процесі ведення занять, практикується груповий та індивідуальний підхід до учня/учениці, відповідно до його/її вікового й особистісного розвитку, з урахуванням індивідуального темпу засвоєння навчального матеріалу.

Застосовуються такі методи:

- мовний (пояснення, бесіда, розповідь);
- наочний (показ, спостереження, демонстрація прийомів роботи); практичний;
- емоційний (підбір асоціацій-образів, художні враження);
- інтегрований.

Викладач має право на академічну свободу (свободу викладання, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі), педагогічну ініціативу та розроблення власного/власної (авторського/авторської) методу / прийому / методики з описом педагогічної проблеми та оригінальних шляхів її вирішення.

Основною формою занять є груповий урок. Кількісний склад групи складає, в середньому, 6-8 осіб.

Навчальною програмою передбачені щорічно до 6 резервних годин, які використовуються викладачем для планування різноманітних форм роботи, зокрема, відвідування музеїв, виставок, концертів, культурно-мистецьких заходів, участь в учнівських конкурсах, переглядах тощо.

3. Вимоги до матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу

Скульптурна майстерня (клас) має бути забезпечена: натурними столами, стільцями, робочими столами, ємністю з глиною (чи іншими скульптурними матеріалами), шафами (полицями) для збереження скульптурних матеріалів, освітлювальним приладдям, предметами натурального фонду. А також: наочними матеріалами (книгами, альбомами, літературою з фахових предметів), методичними зразками, таблицями, електронними каталогами з різних видів мистецтв, CD-аудіо програвачем та/або комп'ютером.

4. Нормативний зміст, обсяг навчальної дисципліни та результати навчання

Зміст навчальної програми включає поєднання елементів базових образотворчих дисциплін (композиція, графіка як ескізна складова), а також вивчення скульптурних технічних прийомів, засобів (інструментів) та матеріалів в єдиному процесі формування в учня/учениці художніх компетентностей, віднесених до елементарного підрівня початкової мистецької освіти. Композиційне рішення є головною та невід'ємною складовою для всіх елементів навчальної дисципліни «Ліплення», а також наскрізною задачею при формуванні конкретних навчальних завдань. Цей елемент навчальної дисципліни дозволяє інтегрувати зміст програми з урахуванням жанрової специфіки скульптурного мистецтва та зберегти «прозорість» кордонів її застосування.

Чотирирічний термін навчання

Перший рік навчання

Мета першого року навчання – ознайомлення учня/учениці з основами композиції та простими технічними прийомами створення об'ємнопросторових творчих робіт, передбаченими результатами навчання.

Зокрема, за підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна:

розуміти та реалізовувати на практиці технічні основи роботи з пластичним матеріалом (глина, пластилін тощо); вміти створювати прості площинно-рельєфні та об'ємні форми; оволодіти та використовувати на практиці засоби для створення та декорування скульптури; опанувати технічні прийоми створення фактур, декору, орнаментування творчих робіт; оволодіти навичками створення простих рельєфних та об'ємно-просторових композицій; бути здатним за допомогою уяви та фантазії або на задану тему створити творчу роботу, користуючись опанованими технічними засобами та матеріалами; вміти передати емоційний стан просторових образів; набути досвіду самостійної організації робочого творчого простору.

Процес набуття учнями компетентностей побудований на основі поєднання засобів роботи з матеріалом (глина, пластилін тощо). З огляду на вік, виконуються короточасні роботи – 1-2 уроки.

Наскрізним складником першого року навчання є засвоєння, вивчення, комбінування технічної складової процесу скульптури, а також створення образу.

***Розподіл змісту навчальної програми за модулями
першого року навчання***

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 1. Створення, трансформація та з'єднання простих форм. Рельєф. Перші прості образи.</p>	<p>Знайомство з матеріалом (глина, пластилін). Освоєння техніки ліплення простих форм (ковбаска, куля, площинні форми та ін.) з подальшим створенням простих образів тварин та рельєфних зображень обличчя, квітів тощо. Перші прийоми декорування. Поступове збільшення масштабу робіт та технічних вимог.</p>	22	<p>Демонструє технічні прийоми та засоби, які втілює за допомогою глини (пластиліну), створюючи прості образи тварин та рельєфні зображення.</p> <p>Осміслено розрізняє та виражає найпростіші емоції в образах.</p> <p>Застосовує на практиці прості інструменти (стеки та підручні матеріали) для декорування.</p> <p>Виконує творчі роботи відповідно до визначеного масштабу та технічних вимог.</p>
<p>Модуль 2. Ліплення людини.</p>	<p>Невеликі декоративні фігури чоловіка та жінки. Рельєфні зображення обличчя людини з виразною емоційністю. Знайомство з пропорціями фігури та обличчя людини. Нові ускладнені технічні засоби для просторової передачі композицій.</p>	8	<p>Виконує невеликі декоративні фігури чоловіка та жінки з урахуванням елементарних пропорцій.</p> <p>Створює рельєфні декоративні зображення обличчя людини (казкові персонажі, пори року тощо) з виразною емоційністю.</p> <p>Застосовує ускладнені технічні засоби для створення площинних композицій (інструменти для розкачування пласта).</p>

<p>Модуль 3. Технічні прийоми. Прості геометричні форми (завдання технічного характеру).</p>	<p>Створення геометричних форм і об'ємів. Прийоми та засоби декорування, створення різноманітних простих і складних фактур. Малювання орнаментів з подальшим виконанням їх у матеріалі.</p>	16	<p>Створює нескладні геометричні форми та об'єми (чашка, шкатулка та ін.).</p> <p>Використовує різноманітні прийоми та засоби декорування (стеки, печатки тощо).</p> <p>Створює прості та складні фактури за допомогою тканин, рослин тощо.</p> <p>Розрізняє елементи геометричного орнаменту.</p> <p>Створює простий ескіз геометричного орнаменту та відтворює його на чашці, шкатулці тощо.</p>
<p>Модуль 4. Основи композиції. Прості композиції з двох-трьох фігур. Просторові багатофігурні композиції, що виконані всіма членами навчальної групи.</p>	<p>Поєднання (комбінування) засвоєних раніше образів з подальшим створенням емоційного та просторового зв'язку між ними. Розширене завдання: індивідуально створений образ, пов'язаний певним сюжетом, із подальшим об'єднанням у загальну композицію.</p>	24	<p>Створює прості композиції з двох-трьох фігур (друзі, вершник, музиканти).</p> <p>Демонструє початкове вміння передати ускладнений емоційний стан образів персонажів.</p> <p>Кожен учень створює одну-дві фігури в рамках розширеного завдання, яке активно розвиває фантазію та поглиблює просторове мислення (акваріум, ферма, казка, родина), з подальшим об'єднанням в загальну багатофігурну композицію.</p>
Всього годин:		70	

Другий рік навчання

Мета другого року навчання – вільне оперування масштабами при виконанні творчих просторових завдань, розширення бази знань щодо скульптурних технічних прийомів, перехід від статичного до динамічного підходу під час передачі емоційного стану скульптурних образів.

Зокрема, за підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна: володіти вмінням швидко та якісно створювати та комбінувати форми, фігури, об'єми; вміти передавати емоційний стан образу за допомогою руху чи напруги останнього;

створювати рельєфні, багатофігурні композиції з урахуванням понять «масштаб» і «пропорції»; набути навичку довготривалого створення творчих завдань; самостійно вирішувати технічні питання в процесі створення творчих завдань (без допомоги викладача); набути досвіду самостійної організації робочого творчого простору; оволодіти поняттями «статика» і «динаміка» (рух); набути навичок об'ємно-просторового сприйняття круглої скульптури.

Процес набуття учнями компетентностей побудований на застосуванні скульптурних технічних прийомів під час роботи з матеріалом (глина, пластилін тощо) та засвоєнні основ сприйняття тривимірності об'ємнопросторових творчих композицій.

Наскрізним складником другого року навчання є вільне володіння простими технічними засобами скульптури при створенні творчих робіт: образів та композицій.

Розподіл змісту навчальної програми за модулями другого року навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Збільшення масштабу робіт. Динаміка в композиціях.	Композиції збільшеного розміру розраховані на тривалий час виконання (більше ніж один урок). Передача емоційного стану образів композицій за допомогою руху, напруження.	16	Вміє планувати довготривале виконання твору (2-3 уроки). Знає, розрізняє та втілює різноманітні прояви поняття «динаміка» при створенні образу. Передає характер та емоційний стан в динамічних роботах (радість, переляк та ін.).

Модуль 2. Збільшення кількості та складності деталей на заданій формі.	Композиції, які включають структуровані, різні за складністю деталі, що вимагають уважного та скрупульозного виконання.	16	Розуміє деталі форми та розрізняє їх за складністю виконання. Виконує структуровані частини композиції з належною уважністю та скрупульозністю (пір'я, волосся, ріжки тощо).
Модуль 3. Багатофігурні композиції на площині.	Створення власного сюжету композицій, побудованих з урахуванням фону, перспективи, статички/динаміки образів та їх оточення (без попереднього ескізу).	20	Створює рельєфну композицію на площині з різними складовими, враховуючи фон, перспективу, статистику/динаміку образів та їх оточення (вулиця, подорож та ін.). Втілює сюжетні лінії та зв'язки між зображуваними об'єктами.
Модуль 4. Предметні композиції (мистецькі та ужиткові).	Розмаїття форм та об'ємів. Необразні твори. Поняття «ужитковий предмет» та «ергономіка». Перше створення власного ескізу. Складні та прості техніки виконання.	18	Знає та розрізняє на прикладному рівні зразки світової та вітчизняної художніх культур (Трипілля, гуцульська кераміка, кераміка Мезоамерики, античне мистецтво та ін.). Знає та розрізняє поняття «мистецький предмет», «ужитковий предмет» та «ергономіка». Володіє простими та складними техніками виконання (ліплення «ковбасками», техніки загладжування форми, послідовна сушка роботи та ін.). Створює оригінальний об'єкт на основі власного ескізу за зразками вивченого матеріалу.
Всього годин:		70	

Третій рік навчання

Мета третього року навчання – перехід учня/учениці до самостійного задуму та планування творчих робіт, а також їх подальшого практичного створення засобами скульптури.

Зокрема, за підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна:

володіти навичками створювати детальний ескіз творчого задуму на папері; засвоїти поняття «загальний силует»;

ознайомитися з основними пропорціями обличчя людини;

отримавши загальну концепцію творчого завдання, вміти самостійно задумувати та створювати об'ємну композицію з усіма складовими: образ, форма, деталізація, декорування;

оволодіти новими запропонованими технічними засобами, передбаченими змістом навчання; знати основи декоративного підходу для передачі власних задумів; декорувати фактурами і кольором.

Процес набуття учнями компетентностей побудований на застосуванні скульптурних технічних прийомів під час роботи з матеріалом (глина, пластилін тощо) та засвоєнні елементарних основ побудови тривимірних об'ємно-просторових творчих композицій.

Наскрізним для третього року навчання є перехід учня/учениці на самостійний задум та створення творчих скульптурних композицій та образів.

***Розподіл змісту навчальної програми за модулями
третього року навчання***

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Завдання на творчу уяву.	Узагальнений опис викладачем теми творчого завдання (море, космос, рибалка та ін.). Самостійний вибір учнем/ученицею образів, форм та технічних засобів, якими створюється робота. Створення композиції за робочим ескізом.	32	Самостійно обирає образи, форми та технічні засоби виконання композиції на основі аналізу почутого опису теми творчого завдання. Вміє виконати ескізи творчої роботи на різних стадіях (фор-ескіз, ескіз у натуральний розмір). Втілює творчий задум у матеріалі.

Модуль 2. Виразні характери.	Вибір відомого широкому загалу виразного персонажу. Аналіз та переосмислення характерних рис обраного образу (янгол, Святий Миколай та ін.). Втілення виразного образу в матеріалі за власним ескізом.	12	Самостійно обирає об'єкт скульптурної композиції. Створює робочий ескіз. Передає та втілює в об'ємі власне бачення загально відомого персонажу, спираючись на особистий досвід та фантазію.
Модуль 3. Декоративні завдання. Основи стилізації.	Багатогранність декоративної об'ємної передачі задуму. Перетворення реалістичного зображення в поетичне, умовне. Порушення пропорцій, масштабу без шкоди для силуету, ліній, загального образу. Втілення творчого задуму в матеріалі за власним ескізом.	26	Знає та розрізняє поняття «стилізація». Використовує різноманітні прийоми стилізації для перетворення реалістичного зображення, порушуючи прийнятні та звичні форми з оточуючого світу, надаючи їм свого власного оригінального декоративного бачення (стилізація метелика, риби, квітки тощо). Переконливо пояснює свій творчий задум. Втілює творчий задум у матеріалі за власним ескізом.
Всього годин:		70	

Четвертий рік навчання

Мета четвертого року навчання – ознайомлення учня/учениці з технічними прийомами та практичними способами втілення скульптурних творів.

Зокрема, за підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна:

розуміти, реалізувати, вдосконалювати на практиці принципи та правила роботи зі скульптурними матеріалами й інструментами; опанувати навички довготривалого створення об'ємно-просторових багатофігурних композицій; ознайомитися з пропорціями та принципами стилізації фігури та обличчя людини; володіти поняттям «ергономіка» при створенні предметів простого

ужиткового дизайну; поглибити знання при створенні образу, передачі його емоційного стану через міміку; ознайомитися з новими технічними засобами створення скульптурних творчих робіт.

Процес набуття учнями компетентностей побудований на застосуванні скульптурних технічних прийомів під час роботи з матеріалом (глина, пластилін тощо) та засвоєнні основ побудови тривимірних об'ємнопросторових творчих композицій.

Наскрізним складником четвертого року навчання є володіння й застосування на практиці понять «силует», «композиція», «об'єм», а також переконлива передача образу.

***Розподіл змісту навчальної програми за модулями
четвертого року навчання***

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Завдання довготривалого виконання. Сюжетна композиція.	Складна просторова багатофігурна композиція, розрахована на багатотижневе виконання (народна або літературна казка). Створення детального ескізу кожного персонажу. Загальний ескіз різних ракурсів композиції. Детальне та уважне планування всіх технічних складнощів.	22	Самостійно обирає казку з нескладним сюжетом та 3-4 персонажі. Створює детальний ескіз кожного персонажу та загальної композиції. Самостійно планує послідовність створення та об'єднання деталей великої композиції в процесі довготривалого багатотижневого творчого завдання (що є необхідною професійною складовою майбутнього майстра).
			Втілює складну просторову багатофігурну композицію в матеріалі.

<p>Модуль 2. Копіювання малих форм.</p>	<p>Копіювання 1-2 зразків світового народного та авторського мистецтва (українська народна іграшка, обереги-рельєф, декоративна скульптура Маргіт Ковач та ін.). Максимальна точність передачі зразка (пропорції, деталі тощо).</p>	16	<p>Аналізує процес копіювання заданого зразка.</p> <p>Виконує максимально точно 1-2 копії зразків під наглядом викладача.</p>
<p>Модуль 3. Простий дизайн у скульптурі.</p>	<p>Ужитковий предмет, виконаний технікою скульптури (свічник, кашпо, канцелярський органайзер та ін.). Поняття «силует».</p>	16	<p>Створює ескіз ужиткового предмета з обов'язковим збереженням естетичної та виставкової складової (наприклад, свічник у формі риби, кашпо у формі голови тощо).</p> <p>Втілює творчий задум у матеріалі з продуманою ергономікою, масштабом, зручністю в користуванні, враховуючи силуетну складову.</p>
<p>Модуль 4. Велике обличчя людини (маска).</p>	<p>Маска людини з розміром обличчя не менш 15 см на тему «Пори року/стан природи» (зима, весна, дощ, мороз, вітер та ін.) з передачею емоційного стану та характерних деталей.</p>	16	<p>Створює детальний ескіз маски в натуральний розмір.</p> <p>Знає основи пропорцій обличчя.</p> <p>Володіє технічними прийомами передачі міміки при створенні емоційного стану образу.</p> <p>Вільно і швидко ліпить основу маски з подальшим, поглибленим опрацюванням деталей. Втілює творчий задум маски в матеріалі.</p>
Всього годин:		70	

Трирічний термін навчання

Перший рік навчання

Мета першого року навчання – ознайомлення учня/учениці з основами композиції та простими технічними прийомами створення об'ємнопросторових творчих робіт, передбаченими результатами навчання.

Зокрема, за підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна:

розуміти та реалізовувати на практиці технічні основи роботи з пластичним матеріалом (глина, пластилін тощо); вміти створювати прості площинно-рельєфні та об'ємні форми; оволодіти та використовувати на практиці засоби для створення

та декорування скульптури; опанувати технічні прийоми створення фактур, декору, орнаментування

творчих робіт; оволодіти навичками створення простих рельєфних та об'ємнопросторових композицій; бути здатним за допомогою уяви та фантазії або на задану тему створити творчу роботу, користуючись опанованими технічними засобами та матеріалами; вміти передати емоційний стан просторових образів; набути досвіду самостійної організації робочого творчого простору.

Процес набуття учнями компетентностей побудований на основі поєднання засобів роботи з матеріалом (глина, пластилін тощо). З огляду на вік, виконуються короткочасні роботи – 1-2 уроки.

Наскрізним складником першого року навчання є засвоєння, вивчення, комбінування технічної складової процесу скульптури, а також створення образу.

Розподіл змісту навчальної програми за модулями першого року навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання

<p>Модуль 1. Створення, трансформація та з'єднання простих форм. Рельєф. Перші прості образи.</p>	<p>Знайомство з матеріалом (глина, пластилін). Освоєння техніки ліплення простих форм (ковбаска, куля, площинні форми та ін.) з подальшим створенням простих образів тварин та рельєфних зображень обличчя, квітів тощо. Перші прийоми декорування. Поступове збільшення масштабу робіт та технічних вимог.</p>	22	<p>Демонструє технічні прийоми та засоби, які втілює за допомогою глини (пластиліну), створюючи прості образи тварин та рельєфні зображення. Осмислено розрізняє та виражає найпростіші емоції в образах. Застосовує на практиці прості інструменти (стеки та підручні матеріали) для декорування. Виконує творчі роботи відповідно до визначеного масштабу та технічних вимог.</p>
<p>Модуль 2. Ліплення людини.</p>	<p>Невеликі декоративні фігури чоловіка та жінки. Рельєфні зображення обличчя людини з виразною емоційністю. Знайомство з пропорціями фігури та обличчя людини. Нові ускладнені технічні засоби для просторової передачі композицій.</p>	8	<p>Виконує невеликі декоративні фігури чоловіка та жінки з урахуванням елементарних пропорцій. Створює рельєфні декоративні зображення обличчя людини (казкові персонажі, пори року тощо) з виразною емоційністю. Застосовує ускладнені технічні засоби для створення площинних композицій (інструменти для розкачування пласта).</p>

<p>Модуль 3. Технічні прийоми. Прості геометричні форми (завдання технічного характеру).</p>	<p>Створення геометричних форм і об'ємів. Прийоми та засоби декорування, створення різноманітних простих і складних фактур. Малювання орнаментів з подальшим виконанням їх у матеріалі.</p>	16	<p>Створює нескладні геометричні форми та об'єми (чашка, шкатулка та ін.).</p> <p>Використовує різноманітні прийоми та засоби декорування (стеки, печатки тощо).</p> <p>Створює прості та складні фактури за допомогою тканин, рослин тощо.</p> <p>Розрізняє елементи геометричного орнаменту.</p> <p>Створює простий ескіз геометричного орнаменту та відтворює його на чашці, шкатулці тощо.</p>
<p>Модуль 4. Основи композиції. Прості композиції з двох-трьох фігур. Просторові багатофігурні композиції, що виконані всіма членами навчальної групи.</p>	<p>Поєднання (комбінування) засвоєних раніше образів з подальшим створенням емоційного та просторового зв'язку між ними. Розширене завдання: індивідуально створений образ, пов'язаний певним сюжетом, із подальшим об'єднанням у загальну композицію.</p>	24	<p>Створює прості композиції з двох-трьох фігур (друзі, вершник, музиканти).</p> <p>Демонструє початкове вміння передати ускладнений емоційний стан образів персонажів.</p> <p>Кожен учень створює одну-дві фігури в рамках розширеного завдання, яке активно розвиває фантазію та поглиблює просторове мислення (акваріум, ферма, казка, родина), з подальшим об'єднанням в загальну багатофігурну композицію.</p>
Всього годин:		70	

Другий рік навчання

Мета другого року навчання – вільне оперування масштабами при виконанні творчих просторових завдань, розширення бази знань щодо скульптурних

технічних прийомів, перехід від статичного до динамічного підходу під час передачі емоційного стану скульптурних образів.

Зокрема, за підсумками першого семестру учень/учениця повинен/повинна: володіти вмінням швидко та якісно створювати та комбінувати форми, фігури, об'єми; вміти передавати емоційний стан образу за допомогою руху чи напруги останнього;

створювати рельєфні, багатофігурні композиції з урахуванням понять «масштаб» і «пропорції»; набути навичку довготривалого створення творчих завдань; самостійно вирішувати технічні питання в процесі створення творчих завдань (без допомоги викладача); набути досвіду самостійної організації робочого творчого простору; оволодіти поняттями «статика» і «динаміка» (рух); набути навичок об'ємно-просторового сприйняття круглої скульптури. Процес набуття учнями компетентностей побудований на застосуванні скульптурних технічних прийомів під час роботи з матеріалом (глина, пластилін тощо) та засвоєнні основ сприйняття тривимірності об'ємнопросторових творчих композицій.

Наскрізним складником другого року навчання є вільне володіння простими технічними засобами скульптури при створенні творчих робіт: образів та композицій.

Мета другого семестру навчання – перехід учня/учениці до самостійного задуму та планування творчих робіт, а також їх подальшого практичного створення засобами скульптури.

Зокрема, за підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна: володіти навичками створювати детальний ескіз творчого задуму на папері; засвоїти поняття «загальний силует»;

ознайомитися з основними пропорціями обличчя людини;

отримавши загальну концепцію творчого завдання, вміти самостійно задумувати та створювати об'ємну композицію з усіма складовими: образ, форма, деталізація, декорування;

оволодіти новими запропонованими технічними засобами, передбаченими змістом навчання; знати основи декоративного підходу для передачі власних задумів; декорувати фактурами і кольором.

Процес набуття учнями компетентностей побудований на застосуванні скульптурних технічних прийомів під час роботи з матеріалом (глина, пластилін тощо) та засвоєнні елементарних основ побудови тривимірних об'ємно-просторових творчих композицій.

Наскрізним для третього року навчання є перехід учня/учениці на самостійний задум та створення творчих скульптурних композицій та образів.

Розподіл змісту навчальної програми за модулями другого року навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Збільшення масштабу робіт. Динаміка в композиціях.	Композиції збільшеного розміру розраховані на тривалий час виконання (більше ніж один урок). Передача емоційного стану образів композицій за допомогою руху, напруження.	16	Вміє планувати довготривале виконання твору (2-3 уроки). Знає, розрізняє та втілює різноманітні прояви поняття «динаміка» при створенні образу. Передає характер та емоційний стан в динамічних роботах (радість, переляк та ін.).
Модуль 2. Збільшення кількості та складності деталей на заданій формі.	Композиції, які включають структуровані, різні за складністю деталі, що вимагають уважного та скрупульозного виконання.	16	Розуміє деталі форми та розрізняє їх за складністю виконання. Виконує структуровані частини композиції з належною уважністю та скрупульозністю (пір'я, волосся, ріжки тощо).
вивченого матеріалу.	Створення власного сюжету композицій, побудованих з урахуванням фону, перспективи, статички/динаміки образів та їх оточення (без попереднього ескізу).	20	Створює рельєфну композицію на площині з різними складовими, враховуючи фон, перспективу, статистику/динаміку образів та їх оточення (вулиця, подорож та ін.). Втілює сюжетні лінії та зв'язки між зображуваними об'єктами.

Модуль Предметні композиції (мистецькі ужиткові).	4. Розмаїття форм та об'ємів. Необразні твори. Поняття «ужитковий предмет» та «ергономіка». Перше створення власного ескізу. Складні та прості техніки виконання.	18	
Модуль Завдання на творчу уяву	1. Узагальнений опис викладачем теми творчого завдання (море, космос, рибалка та ін.). Самостійний вибір учнем/ученицею образів, форм та технічних засобів, якими створюється робота. творення композиції за робочим ескізом.	5	Самостійно обирає образи, форми та технічні засоби виконання композиції на основі аналізу почутого опису теми творчого завдання. Вміє виконати ескізи творчої роботи на різних стадіях (фор-ескіз, ескіз у натуральний розмір). Втілює творчий задум у матеріалі.
Всього годин:		105	

Третій рік навчання

Мета – ознайомлення учня/учениці з технічними прийомами та практичними способами втілення скульптурних творів.

Зокрема, за підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна: розуміти, реалізувати, вдосконалювати на практиці принципи та правила роботи зі скульптурними матеріалами й інструментами; опанувати навички довготривалого створення об'ємно-просторових багатофігурних композицій; ознайомитися з пропорціями та принципами стилізації фігури та обличчя людини; володіти поняттям «ергономіка» при створенні предметів простого ужиткового дизайну; поглибити знання при створенні образу, передачі його емоційного стану через міміку; ознайомитися з новими технічними засобами створення скульптурних

творчих робіт.

Процес набуття учнями компетентностей побудований на застосуванні скульптурних технічних прийомів під час роботи з матеріалом (глина, пластилін тощо) та засвоєнні основ побудови тривимірних об'ємнопросторових творчих композицій.

Наскрізним складником третього року навчання є володіння й застосування на практиці понять «силует», «композиція», «об'єм», а також переконлива передача образу.

Розподіл змісту навчальної програми за модулями третього року навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Виразні характери.	Вибір відомого широкому загалу виразного персонажу. Аналіз та переосмислення характерних рис обраного образу (янгол, Святий Миколай та ін.). Втілення виразного образу в матеріалі за власним ескізом.	10	Самостійно обирає об'єкт скульптурної композиції. Створює робочий ескіз. Передає та втілює в об'ємі власне бачення загально відомого персонажу, спираючись на особистий досвід та фантазію.
Модуль 2. Декоративні завдання. Основи стилізації	Багатогранність декоративної об'ємної передачі задуму. Перетворення реалістичного зображення в поетичне, умовне. Порушення пропорцій, масштабу без шкоди для силуету, ліній, загального образу. Втілення творчого задуму в матеріалі за власним ескізом.	25	Знає та розрізняє поняття «стилізація». Використовує різноманітні прийоми стилізації для перетворення реалістичного зображення, порушуючи прийнятні та звичні форми з оточуючого світу, надаючи їм свого власного оригінального декоративного бачення (стилізація метелика, риби, квітки тощо). Переконливо пояснює свій творчий задум. Втілює творчий задум у матеріалі за власним ескізом.

<p>Модуль 3.</p> <p>Завдання довготривалого виконання. Сюжетна композиція.</p>	<p>Складна просторова багатофігурна композиція, розрахована на багатотижневе виконання (народна або літературна казка).</p> <p>Створення детального ескізу кожного персонажу. Загальний ескіз різних ракурсів композиції. Детальне та уважне планування всіх технічних складнощів.</p>	22	<p>Самостійно обирає казку з нескладним сюжетом та 3-4 персонажі.</p> <p>Створює детальний ескіз кожного персонажу та загальної композиції.</p> <p>Самостійно планує послідовність створення та об'єднання деталей великої композиції в процесі довготривалого багатотижневого творчого завдання (що є необхідною професійною складовою майбутнього майстра).</p> <p>Втілює складну просторову багатофігурну композицію в матеріалі.</p>
--	--	----	--

<p>Модуль 4.</p> <p>Копіювання малих форм.</p>	<p>Копіювання 1-2 зразків світового народного та авторського мистецтва (українська народна іграшка, обереги-рельєф, декоративна скульптура Маргіт Ковач та ін.).</p> <p>Максимальна точність передачі зразка (пропорції, деталі тощо).</p>	16	<p>Аналізує процес копіювання заданого зразка.</p> <p>Виконує максимально точно 1-2 копії зразків під наглядом викладача.</p>
--	--	----	---

<p>Модуль Простий дизайн скульптурі.</p>	<p>5. Ужитковий предмет, виконаний технікою скульптури (свічник, кашпо, канцелярський органайзер та ін.). Поняття «силует».</p>	16	<p>Створює ескіз ужиткового предмета з обов'язковим збереженням естетичної та виставкової складової (наприклад, свічник у формі риби, кашпо у формі голови тощо).</p> <p>Втілює творчий задум у матеріалі з продуманою ергономікою, масштабом, зручністю в користуванні, враховуючи силуетну складову.</p>
<p>Модуль Велике обличчя людини (маска).</p>	<p>6. Маска людини з розміром обличчя не менш 15 см на тему «Пори року/стан природи» (зима, весна, дощ, мороз, вітер та ін.) з передачею емоційного стану та характерних деталей.</p>	16	<p>Створює детальний ескіз маски в натуральний розмір.</p> <p>Знає основи пропорцій обличчя.</p> <p>Володіє технічними прийомами передачі міміки при створенні емоційного стану образу.</p> <p>Вільно і швидко ліпить основу маски з подальшим, поглибленим опрацюванням деталей. Втілює творчий задум маски в матеріалі.</p>
<p>Всього годин:</p>		<p>105</p>	

Дворічний термін навчання

Мета першого року навчання

– ознайомлення з основами композиції та простими технічними прийомами створення об'ємно-просторових творчих робіт, передбаченими результатами навчання;

- опанування технічними основами роботи з пластичним матеріалом;
- вміти створювати площинно-рельєфні та об'ємні форми;
- оволодіти та використовувати на практиці засоби для створення та декорування скульптури;
- вільне оперування масштабами при виконанні творчих просторових завдань;
- створювати рельєфні, багатофігурні композиції з урахуванням понять «масштаб» і «пропорції»;
- набути навичок об'ємно-просторового сприйняття круглої скульптури;
- опанувати технічні прийоми створення фактур, декору, орнаментування творчих робіт;
- оволодіти навичками створення рельєфних та об'ємно-просторових композицій;
- бути здатним за допомогою уяви та фантазії або на задану тему створити творчу роботу, користуючись опанованими технічними засобами та матеріалами;
- вміти передати емоційний стан просторових образів з використанням статички та динаміки;
- набути досвіду самостійної організації робочого творчого простору;
- володіти вмінням швидко та якісно створювати та комбінувати форми, фігури, об'єми;
- набути навичку довготривалого створення творчих завдань.

Процес набуття учнями компетентностей побудований на застосуванні скульптурних технічних прийомів під час роботи з матеріалом та засвоєнні основ сприйняття тривимірності об'ємно-просторових творчих композицій. Наскрізним складником першого року навчання є вільне володіння простими технічними засобами скульптури при створенні творчих робіт, створення образу.

Розподіл змісту навчальної програми за модулями першого року навчання

Навчальний модуль	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Створення, трансформація та з'єднання простих форм. Рельєф. Прості образи.	Знайомство з матеріалом. Освоєння техніки ліплення простих форм (ковбаска, куля, площинні форми та ін.) з подальшим створенням простих образів тварин та рельєфних зображень обличчя, квітів тощо. Перші прийоми декорування.	12	Демонструє технічні прийоми та засоби роботи з матеріалу, створюючи прості образи тварин та рельєфні зображення. Осмислено розрізняє та виражає найпростіші емоції в образах. Застосовує на практиці прості інструменти (стеки та підручні матеріали) для декорування. Виконує творчі роботи відповідно до визначеного масштабу та технічних вимог.
Модуль 2. Технічні прийоми. 2.1. Прості геометричні форми (завдання технічного характеру).	Створення геометричних форм і об'ємів. Прийоми та засоби декорування, створення різноманітних простих і складних фактур. Малювання орнаментів з подальшим виконанням їх у матеріалі.	6	Створює нескладні геометричні форми та об'єми (чашка, шкатулка). Використовує різноманітні прийоми та засоби декорування (стеки, печатки тощо). Створює прості та складні фактури за допомогою тканин, рослин тощо.
2.2. Предметні композиції (мистецькі та ужиткові).	Розмаїття форм та об'ємів. Необразні твори. Поняття «ужитковий предмет» та «ергономіка». Створення власного ескізу. Складні та прості техніки виконання.	9	Розрізняє елементи геометричного орнаменту. Створює ескіз геометричного орнаменту та відтворює його на чашці, шкатулці тощо. Знає та розрізняє на прикладному рівні зразки світової та вітчизняної художніх культур (Трипілля, гуцульська кераміка, кераміка Мезоамерики, античне мистецтво).

			<p>Знає та розрізняє поняття «мистецький предмет», «ужитковий предмет» та «ергономіка».</p> <p>Володіє простими та складними техніками виконання (ліплення «ковбасками», техніки загладжування форми, послідовна сушка роботи).</p> <p>Створює оригінальний об'єкт на основі власного ескізу за зразками вивченого матеріалу.</p>
<p>Модуль 3. Основи композиції. Композиції з фігурами людини. 3.1. Ліплення людини.</p>	<p>Невеликі декоративні фігури людини. Рельєфні зображення обличчя людини з виразною емоційністю. Знайомство з пропорціями фігури та обличчя людини. Нові ускладнені технічні засоби для просторової передачі композицій.</p>	<p>9</p> <p>15</p>	<p>Виконує невеликі декоративні фігури людини з урахуванням пропорцій. Створює рельєфні декоративні зображення обличчя людини (казкові персонажі) з виразною емоційністю.</p> <p>Застосовує ускладнені технічні засоби для створення площинних композицій (інструменти для розкачування пласта).</p>
<p>3.2. Просторові багатофігурні композиції, що виконані всіма членами навчальної групи.</p>	<p>Поєднання (комбінування) засвоєних раніше образів з подальшим створенням емоційного та просторового зв'язку між ними. Розширене завдання: індивідуально створений образ, пов'язаний певним сюжетом, із подальшим об'єднанням у загальну композицію.</p>	<p>21</p>	<p>Створює композиції з двох-трьох фігур.</p> <p>Демонструє початкове вміння передати ускладнений емоційний стан образів персонажів.</p> <p>Кожен учень створює одну-дві фігури в рамках розширеного завдання, яке активно розвиває фантазію та поглиблює просторове мислення (акваріум, ферма, казка, родина), з подальшим об'єднанням в загальну</p>
<p>3.3 Багатофігурні композиції на площині.</p>	<p>Створення власного сюжету композицій, побудованих з урахуванням фону, перспективи, статички/динаміки образів та їх оточення.</p>		

			багатофігурну композицію. Створює рельєфну композицію на площині з різними складовими, враховуючи фон, перспективу, статику, динаміку образів та їх оточення (вулиця, подорож та ін.). Втілює сюжетні лінії та зв'язки між зображуваними об'єктами.
Модуль 4. Збільшення масштабу робіт. Динаміка в композиціях.	Композиції збільшеного розміру, розраховані на тривалий час виконання. Передача емоційного стану образів композицій за допомогою руху, напруження	18	Вміє планувати довготривале виконання твору (2-3 уроки). Знає, розрізняє та втілює різноманітні прояви поняття «динаміка» при створенні образу. Передає характер та емоційний стан в динамічних роботах.
Модуль 5. Збільшення кількості та складності деталей на заданій формі.	Композиції, які включають структуровані, різні за складністю деталі, що вимагають уважного та скрупульозного виконання.	15	Розуміє деталі форми та розрізняє їх за складністю виконання. Виконує структуровані частини композиції з належною уважністю та скрупульозністю (пір'я, волосся, різки тощо).
Всього годин:		105	

Мета другого року навчання

- перехід здобувача освіти до самостійного задуму та планування творчих робіт, їх подальшого практичного створення засобами скульптури.
- володіти навичками створювати детальний ескіз творчого задуму на папері;
- засвоїти поняття «загальний силует»;
- ознайомитися з основними пропорціями обличчя людини;

- ознайомитися з пропорціями та принципами стилізації фігури та обличчя людини;
- володіти поняттям «ергономіка» при створенні предметів простого ужиткового дизайну;
- поглибити знання при створенні образу, передачі його емоційного стану через міміку;
- отримавши загальну концепцію творчого завдання, вміти самостійно задумувати та створювати об'ємну композицію з усіма складовими: образ, форма, деталізація, декорування;
- розуміти, реалізувати, вдосконалювати на практиці принципи та правила роботи зі скульптурними матеріалами й інструментами;
- опанувати навички довготривалого створення об'ємно-просторових багатофігурних композицій;
- оволодіти новими запропонованими технічними засобами, передбаченими змістом навчання;
- знати основи декоративного підходу для передачі власних задумів;
- декорувати фактурами і кольором.

Наскрізним для другого року навчання є перехід здобувача освіти на самостійний задум та створення творчих скульптурних композицій та образів, володіння й застосування на практиці понять «силует», «композиція», «об'єм».

Розподіл змісту навчальної програми за модулями другого року навчання

Навчальний модуль	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Завдання на творчу уяву.	Узагальнений опис викладачем теми творчого завдання (море, космос, рибалка). Самостійний вибір учнями образів, форм та технічних засобів, якими створюється робота.	21	Самостійно обирає образи, форми та технічні засоби виконання композиційна основі аналізу почутого опису теми творчого завдання. Вміє виконати ескізи творчої роботи на різних

	Створення композиції за робочим ескізом.		стадіях (фор-ескіз, ескіз у натуральний розмір). Втілює творчий задум у матеріалі.
Модуль 2. Декоративні завдання. Основи стилізації.	Багатогранність декоративної об'ємної передачі задуму. Перетворення реалістичного зображення в поетичне, умовне. Порушення пропорцій, масштабу без шкоди для силуету, ліній, загального образу. Втілення творчого задуму в матеріалі за власним ескізом	12	Знає та розрізняє поняття «стилізація». Використовує різноманітні прийоми стилізації для перетворення реалістичного зображення, порушуючи прийнятні та звичні форми з оточуючого світу, надаючи їм свого власного оригінального декоративного бачення (стилізація метелика, риби, квітки тощо). Втілює творчий задум у матеріалі за власним ескізом.
Модуль 3. Завдання довготривалого виконання. Сюжетна композиція.	Складна просторова багатофігурна композиція, розрахована на багатотижневе виконання (народна або літературна казка). Створення детального ескізу кожного персонажу. Загальний ескіз різних ракурсів композиції. Детальне та уважне планування всіх технічних складнощів.	21	Самостійно обирає сюжетом на 3-4 персонажі. Створює детальний ескіз кожного персонажу та загальної композиції. Самостійно планує послідовність створення та об'єднання деталей великої композиції в процесі довготривалого багатотижневого творчого завдання. Втілює складну просторову багатофігурну композицію в матеріалі.
Модуль 3. Простий дизайн у скульптурі	Ужитковий предмет, виконаний технікою скульптури (свічник, кашпо, канцелярський органайзер та ін.). Поняття «силует».	6	Створює ескіз ужиткового предмета з обов'язковим збереженням естетичної та виставкової складової (наприклад, свічник у формі риби, кашпо у формі голови). Втілює творчий задум у матеріалі з продуманою

			ергономікою, масштабом, зручністю в користуванні, враховуючи силуетну складову.
Модуль 4. Копіювання малих форм.	Копіювання 1-2 зразків світового народного та авторського мистецтва (українська народна іграшка, декоративна скульптура Маргіт Ковач та ін.). Максимальна точність передачі зразка (пропорції, деталі тощо).	6	Аналізує процес копіювання заданого зразка. Виконує максимально точно 1-2 копії зразків під наглядом викладача.
Модуль 5. Виразні характери. 5.1. Ліплення виразного персонажу.	Вибір відомого широкому загалу виразного персонажу. Аналіз та переосмислення характерних рис обраного образу Втілення виразного образу в матеріалі за власним ескізом.	12	Самостійно обирає об'єкт скульптурної композиції. Створює робочий ескіз. Передає та втілює в об'ємі власне бачення загально відомого персонажу, спираючись на особистий досвід та фантазію. Створює детальний ескіз маски в натуральний розмір.
5.2. Велике обличчя людини (маска).	Маска людини з розміром обличчя не менш 15 см на тему «Пори року/стан природи» (зима, весна, дощ, мороз, вітер та ін.) з передачею емоційного стану та характерних деталей.	15	Знає основи пропорцій обличчя. Володіє технічними прийомами передачі Міміки при створенні емоційного стану образу. Вільно і швидко ліпить основу маски з подальшим, поглибленим опрацюванням деталей. Втілює творчий задум маски в матеріалі.
6.1 Екзаменаційна робота	Створення композиції на основі набутих знань та навичок.	12	
Всього годин:		105	

5. Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль є оцінюванням прогресу учня/учениці, що дає змогу викладачеві відповідним чином адаптувати освітній процес. Використання поточного оцінювання дозволяє відстежувати особистісний розвиток дитини, хід опанування нею компетентностей освітньої програми та вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію. Поточний контроль досягнення учнями результатів навчання здійснюється переважно у формі робочих переглядів просторових (скульптурних) творчих робіт учня/учениці, їх обговорення та публічного демонстрування в класі. Рекомендована кількість заходів поточного контролю збігається з кількістю навчальних модулів. Кожен навчальний модуль містить нормативний зміст навчальної програми, об'єднаний певною педагогічною метою (завданням) навчальної дисципліни і передбачає формування в учня/учениці певних компетентностей, набуття яких необхідне для досягнення результатів навчання. Елемент поточного контролю – аналіз помилок, допущених учнем/ученицею, та конкретні вказівки для їх виправлення не постають предметом розгляду на першому році навчання, але стають актуальними на подальших навчальних етапах елементарного підрівня.

Підсумковий контроль за рік здійснюється з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень учня/учениці у формі контрольного заходу, на якому перевіряється набуття ключових компетентностей. Контрольний захід (перевідний іспит) відбувається наприкінці кожного навчального року і проводиться у вигляді виставки (перегляду) просторових (скульптурних) творчих робіт учня/учениці в школі. Під час оцінювання просторових (скульптурних) творчих робіт результати навчання 2 семестру враховують досягнення учня/учениці за модулями (темами) 1 семестру.

Навчальні досягнення учня/учениці першого-другого років навчання підлягають вербальному оцінюванню, на третьому-четвертому роках навчання – як вербальному, так і бальному оцінюванню. Для оцінювання учнів пропонується система з чотирьох рівнів:

- «має значні успіхи» – високий рівень;
- «демонструє помітний прогрес» – достатній рівень;
- «досягає результату за допомогою вчителя» – середній рівень; «ще потребує уваги і допомоги» – початковий рівень.

Бальне оцінювання передбачає поділ досягнутих результатів на 4 рівня:

1. Початковий (1-3 бали).
2. Середній (4-6 бали).
3. Достатній (7-9 балів).
4. Високий (10-12 балів).

Підсумковий контроль результатів опанування навчальної програми «Ліплення» за елементарним підрівнем здійснюється у формі **випускної**

екзаменаційної творчої роботи. Під час підсумкового контролю оцінюються всі компоненти пройденого навчального матеріалу: оригінальність ідеї, композиційні рішення, володіння матеріалом, скульптурною технікою, емоційність втіленого образу, майстерність виконання поставленої задачі на рівні свого віку з урахуванням індивідуальних можливостей кожного/кожної учня/учениці.

Завдання випускної екзаменаційної творчої роботи виконується в рамках навчальних годин останнього модуля четвертого року навчання та передбачає розробку об'ємної (скульптурної) форми за відповідною тематикою.

Зміст і форми поточного та підсумкового контролю

Рік навчання	Програмні вимоги	
	1 семестр	2 семестр
1	Робочий перегляд (виставка серії скульптурних робіт) за модулями: «Творення простих форм» та «Зооморфні круглі форми».	Робочий перегляд (виставка серії скульптурних робіт) за модулями: «Прикрашання форми» та «Основи композиції».
2	Робочий перегляд (виставка серії скульптурних робіт) за модулями: «Об'єм і простір круглої скульптури» та «Обробка глиняного пласта».	Робочий перегляд (виставка серії скульптурних робіт) за модулями: «Конструювання» та «Контраст форм і силуетів».
3	Робочий перегляд (виставка серії скульптурних робіт) за модулями: «Трипільське мистецтво» та «Маски в традиціях різних народів».	Робочий перегляд (виставка серії скульптурних робіт) за модулями: «Двофігурна композиція, трьох фігурна композиція».
4	Робочий перегляд (виставка серії скульптурних робіт) за модулями: «Природа (рельєф, барельєф)» та «Тваринний світ».	Робочий перегляд (виставка серії скульптурних робіт) за модулями: «Статика і рух» та «Декоративна стилізація».
	Випускна екзаменаційна творча робота: розробка об'ємної (скульптурної) форми за відповідною тематикою.	

6. Критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання

Запропоновані критерії оцінювання художніх скульптурних робіт учня/учениці дозволяють виявити динаміку процесів, пов'язаних з віковими змінами, рівнем досягнень, результатів навчання за навчальною програмою «Ліплення».

Нижче наведено зразок Свідоцтва досягнень з початкової дисципліни «Ліплення» учнів першого-другого років навчання.

Свідоцтво досягнень з навчальної дисципліни «Ліплення»

Характеристика особистих досягнень здобувача освіти	має значні успіхи	демонструє помітний прогрес	досягає результату з допомогою викладача	потребує подальшого вдосконалення
Виявляє інтерес до навчання.				
Активно, старанно працює на уроці.				
Вміє формулювати питання про незнайомі поняття.				
Доброчинливо ставиться до оточуючих.				
Співпрацює в колективі з іншими учнями.				
Знаходить успішні шляхи вирішення проблем.				
Дотримується правил поведінки під час уроку, гри, відпочинку.				
Спілкується на теми мистецтва в межах навчальної програми державною мовою.				
Виявляє здатність самостійно опрацьовувати навчальний матеріал.				
Висловлює своє ставлення до скульптурних мистецьких творів.				
Застосовує художню мистецьку термінологію під час уроку.				
Пропонує і втілює власні творчі ідеї.				
Демонструє володіння художньою грамотою в рисунку (ескізах).				
Демонструє елементарні вміння створення просторової композиції по принципу гармонії.				
Застосовує засоби композиційної виразності (статика, динаміка, контраст, нюанс тощо) для відтворення скульптурного образу.				
Демонструє володіння техніками скульптурного мистецтва в межах, передбачених навчальною програмою*.				
Демонструє володіння технікою створення фактур, декору та орнаментування в межах, передбачених навчальною програмою.				

Демонструє володіння інструментами та скульптурними матеріалами образотворчого мистецтва в межах, передбачених навчальною програмою*.				
Уміє виражати різними засобами образотворчого мистецтва своє бачення художнього твору*.				
Може надати характеристику загальному настрою образотворчого твору*.				
Бере участь у мистецьких заходах*.				
Знає правила поведінки під час мистецьких заходів.				

*Заповнюється в 2 семестрі.

Свідоцтво рекомендовано заповнювати раз на рік.

Оцінювання на завершальному році опанування навчальної програми передбачає зіставлення навчальних досягнень учня/учениці з конкретними очікуваними результатами навчання – підсумковими вимогами випускного класу, визначеними освітньою програмою.